

Драго Тешевић

ШТО СУ МИСЛИ ЗВЕЗДАНИЈЕ ТИМ СИ ИГРЕ БЕЗДАНИЈЕ

(Прича у стиховима за децу и одрасле)

Брату Миланку

Пролог

Срећна су, знамо, она деца, која окружена обиљем играчака и друштвом вршњака из дана у дан уживају у радостима игре.

Још срећнији, бесумње, јесу они малишани, који не поседују играчке нити имају саиграче, а ипак не знају за досаду, ту најомраженију пријатељицу сваког детињства, јер они у својој машти чувају неисцрпна чудеса од игара и играчака и не допуштају да им ико прописује ЧЕГА и КАКО да се играју, већ сами смишљају своју забаву.

Али најсрећнијима, сасвим извесно, можемо назвати малобројне дечаке и девојчице, чије детињство протиче у брижној близини њихових читању преданих дедова и бака, који с анђeosким стрпљењем зрнце по зрнце бирају оно тајанствено, драгоцено и лако кварљиво семе знања, пре него га спусте у радознале главице својих унучића. И кад дође време зрења, плодови њихове сетве претварају се у непролазно богатство, које се не да мерити никаквим благом света.

Тако расту, праћени шареном поворком бајковитих ликова из басни, митова и легенди, најсрећнији међу срећницима, чувајући то незаборавно приповедачко бгатство у својим маленим срцима без граница. Њихове игре не знају за међе, ни у времену ни у простору.

Дечака, који у овој нашој причи сам себи смишља играчке и разоноду, запала је осим тога и заиста ретка, за данашње доба у неповрат минула срећа, да своје детињство проведе у дивљини неоскрнављене природе.

Наш јунак, назовимо га Коста, клечи у песку на обали дивље планинске реке и послушкује шта се око њег збива. Занесен непредвидивим ћудима своје распусне маште, не примећује куда га она носи. Костин дух је још нејак да наслути да је његов власник само једно дрхтаво зрнце прашине у усковитланом Котлу свемира, али малишан већ непогрешиво осећа да се сва та Огромност и Красота око њега, сама од себе станила у његовом младом, распеваном срцу и тамо нашла свој коначни дом, заувек.

Два његова најбоља пријатеља, а кадшто и садруга у игри, јесу већ речена смарадно-модра, ко суза бистра Река и над њом извијен прастари камени Мост на два лука. Огледајући се једно у другом њих двоје пламте у вечно младој, за нас непосвећене посве недокучивој љубавној игри. Неуморно се обасипају час умилним нежностима, час озбиљним филозофским питањима; понајчешће пак роморе и шапућу једно другом веселе шале и задевице, без обмане и лажи.

Надохват малишану, заиграном у сенци Моста, расуте у сјаковом песку, леже неједнаке гомилице облутака, храстовог и буковог жира, лешника и ораха, штапића од трске, плутаних запушача, комадића црепа и стакла углачаних бридова, неколико сложевина кочањака и свежњева сувих гранчица. Поред њих, разврстане по бојама, непрегледне хрпе брижно пресованих цветова и шарено исликаног јасеновог, брезовог, јасикиног, кестеновог и јаворовог лишћа. Различит по величини, шараме и облику, сваки лист – минијатурна слика савршене лепоте. Кроз те минијатуре без потписа, два знаменита виртуоза-сликара, Пролеће и његова старија сестра, Јесен, из године у годину у жестоком надметању истутњавају бесове својих недокучивих цртачких умећа. За неветровита времена, мали Коста излаже њихове сликарске мајсторије за сопствену душу. Осим поменутих реквизита, ту је и још нешто, без чега би његове игре биле назамисливе: позамашна гомила палидрваца.

Саклони Боже, дете и шибице! – узбуните се брижни читалац. Без бојазни, мали Коста добро зна какву пустошну моћ огањ притајен у њима крије, и зато никад не долази у искушење да их креше.

Најомиљенија Костина игра истовремено је и најтежа: да контуре својих пријатеља, Моста и Реке, што верније и савршеније, сачини од шибица. Временом се извештио до те мере да најједноставнију верзију Моста направи од само пет палидрваца. Једном приликом замало што није саставио – недостајало је оволипацно! – једну невероватно сложену мостовну конструкцију, али му је понестало шибица. Без бриге, запамтио је он сваку ситницу, и једног дана, кад буде имао довољно грађе, поново ће, до последње појединости, склопити исти онакав модел.

Што се пак обликовања Реке и њеног змијуљавог, у стеновите и сеновите клисуре кањона стешњеног тела тиче, за то ће, на жалост, и даље владати хронична оскудица у грађи. Ни сва палидрвца овог света, тако се барем малом Кости чини, не би дотекла да представе њене час набрекле и помамне, час танушно разливене воде и њен вијугави ток.

Као што сејач с пролећа и јесени шакамице баца у земљу семе, тако и мали Коста просипа шибице, које би, вртајући по песку, требало да следе његову вољу

и обликују меандричан ток Реке. Док то ради, дечак се, мрмљајући, обраћа Реци (или можда неком невидљивом посматрачу), очигледно незадовољан својим делом, јер му далекохватни речни завијуги никако не испадају довољно окукасти. У том необичном микаду, већина шибица најчешће заузима немогуће положаје, и мали Коста се сваки пут пита, да ли то оне чине свесно, или, градећи те гротескне арабеске, следе неку вишу промисао? Овако чудесне и загонетне склопове одрасли углавном отаљавају непримереном и обезвређујућом опаском: **ПУКИ СЛУЧАЈ!**

Понеко палидрвце се усправно забоду у фини песак, и, рекло би се, као по навици, остане укипљено попут свеће. Као што је некоћ дрвеће, од кога су шибице потекле, крунама својим стремило према вољеном светлу, тако сад и палидрвца пружају своје пурпурне главице према Сунцу. И управо та слика буди у распламсаној машти малишана једну од његових најранијих успомена. Заставши усред покрета, он се, полагаано, као у трансу, пипајући дуж свежег сећања, мислима враћа у *далеку* прошлост...

... Лето још траје, иако су однедавна све учесталије кише непогрешиво наговестиле крај несносних врућина, али и растанак од ведрих дана распуста. Мали Коста ужива у последњим часовима незаборавног летовања, које проводи код деде и баке, очевих родитеља. Они су учитељи, и већ годинама воде бригу о једној малој сеоској школи на висоравни понад кањона.

Јединственог изгледа, налик издуженој и по средини располућеној чинији, ова котлина-висораван протеже се добрих двадесетак километара дуж кањона. Једва неколико стотина метара широка, уклештила се својом југоисточном, овалном страном међ горске масиве, чији се висови намрштено дижу спрам азурног хоризонта, док је њена северна, кањоном пресечена страна обрубљена кржљавим шипражјем глога, шипка и трњине, између којих ту и тамо провирује лесково и дреново шибље. Тек повремено из шикаре се протегне, клонула у расту и загушена дивљом лозом и густим бокорима имеле, понека сипљива дивљака и зуква, а нешто ређе, на самом рубу провалије, гранате крошње ораха простиру свој хлад над безданом.

Под деловањем дневне светлости котлина плива у колоплету шаренила: од дрхтавих прелива аметиста у љубичасто-руменим измаглицама праскозорја до прозрачног плаветнила сафирних преподнева и јантарских пламсаја у рубинским оргијама сунчевих залазака, спектар се врти у круг. А ноћу, под хладним одсјајем месечеве срме, расплешу се сабласне прилике сенки по косматим обронцима околног брежја и врлетима клисуре.

Обрасле наизглед неисцрпним шумама, планине обгрљавају оба дела котлине свом дужином кањона, докле око носи. Током лета, ма и најблажи

поветарац с југа довејава у копренама ону четинама својствену свежину и меша је с омамним мирисима планинског биља, па човек има утисак да се та мешавина попут заљуљаног звона њише над котлином. Под будним оком овчара, по њој пасу голема стада оваца или пландују у хладовини дуж рубова шуме.

У прадавнинама, прича се, јазбине и шупља стабла грабова настањивали су злодуси, а по пећинама живела племена патуљака. Дивови су несмиљено ратовали против огњених змајева, а назлобрзе чаробнице, јашући на сабластима, шалабазале ноћу кроз ретко насељена села, препадале свет и чиниле свакојаке неподопштине. Негде у овдашњим шумама налазило се и вилинско царство. Вечито младе, лепотице-виле сваког јутра долазиле на изворе, купале се и својим плесом и песмом поздрављале свитање.

Ловци и рибари се куну, да су, базајући по забитима и неприступачним гудурама кањона, неретко, углавном за кратких предвечерја уштапа, виђали и неоспориве принчеве из света бајки, крилатог ждрепца Пегаза и његовог невидљивог сабрата, Једнорога, како излећу из вирова Реке и пењући се пут неба језде према шумама. На њиховим неоседланим сапима седе јахачице заносне лепоте, огрнуте једино плаштом златне, на ветру развијорене косе. Ову причу потврђивали су и ретки намерници, углавном јуродиви убожари и бескућници кад из боктепита ког недођина добосјаче у овај крај.

Али све је то лук и вода према сазнању да су ови шумовити предели пре свега завичај једном вечито младом краљевићу – Здрављу. Каква величанствена милост, на оваквом месту провести пола детињства.

После десетак ветровитих дана, праћених обилним пљусковима и жестоком грмљавином, већ други дан Сунце поново греје. Време, идеално за игру! Али, мали Коста има важнији разлог да се весели: Мама га сутра води кући! Нова школска година је на прагу, можда га пре времена упишу у школу, радује се у себи, пун наде. Јест, лепо је код деде и баке, док не пожелиш маму и тату, и, шта онда, правдао је дечак у мислима своје весеље, као да њиме деди и баки чини неправду.

Путовање кроз ову бестрагију напорно је и опасно. Костина је мама морала провести цео дан у седлу брдског коњића, а стигла је на висораван за позног поподнева, таман пред сами почетак невремена. Иако је много волела овај крај, желела је да крену кући пре него се дебеле ранојесење кишурде сруче и омекшају ретке, ионако вратоломне путељке, што би осујетило њихов повратак и одгодило га на неизвесно време. Знало се, чим озловољени облаци смргоде брда и огрну их кишоносним маглама, ова ионако једва проходна бестрагија

остаје за више месеци, неретко и до пролећа, одсечена од осталог света. Након последње велике летње кише, неминовно уследи прва снежна мећава, и зашто да се без невоље ломатају по судњеданском кијамету, одрешито одвраћа Костина мама на сва наваљивања свекра и свекрве, да, забога, остану још који дан!

Десило се, да су сви у Костиној ближој родбини учитељи. Његови родитељи управљају једном нешто већом школом, на самом ушћу двеју река, дан хода одавде. Скори почетак наставе је разлог више, што Костина мама жури да сина благовремено одведе кући.

Истог поподнева, по мамином доласку почело је невреме, а већ сутрадан деда-Јован узео је да се понаша као дете. И неуобичајени догађаји остављали су га посве равнодушним, чак се и његова пословична радозналост ненадно сасвим угасила. Сваки час шмугне у своју радну собу, или ишета у двориште. Стотину пута на дан, њушкајући ваздух, загледа час пут облацима закриљеног неба, час пут велом кише застртих шума. Чинило се, занима га само једна ствар на свету: хоће ли ускопо прогрети сунце!? У напетом ишчекивању укућани су слутили, да сваког часа треба нешто важно да се догоди, али шта? И питали се, шта је то овог иначе сталоженог и честитог старину до те мере онерасположило и променило?

Нико, сем Костине маме, није знао да деда-Јован у тајном скровишту чува једно велико изненађење за свог омиљеног унука. Ветар и киша, а сад ево и магла, присилили су га да све ово време гори на ватрама нестрпљења. За оваквог пасјег невремена било је апсолутно незамисливо да свој добро чувани и непроцењиви драгуљ покаже малом Кости.

Неброј пута се у мислима препуштао оним добро знаним, величанственим струјама блаженства, које нас барем једном у животу испрожимају, док нестрпљиво чекамо тренутак да вољеном бићу откријемо неку слатку тајну, или га дарујемо изузетно драгоценим поклоном.

Непрестано милује чудесну справу и наслађује се, док у мислима дочарава бесмртни тренутак дечијег изненађења: Боже, какав ли ће израз лица његов унук начинити, кад први пут погледа кроз ДВОГЛЕД?!

Мали Коста је сваки час, чим би киша мало умањила, вукао деду за рукав и мољакао да прошетају до ивице кањона, а овај би само одмахнуо руком и показао прстом у нарогушено небо, што је отприлике значило: Видиш, да киша само што није поново почела. Стрпи се до сутра!

Сутрадан се, дивног ли чуда, заиста, почело разведравати, али, потрајаће још, знао је деда, док се магла не дигне. Иако је једва чекао да поново чује молбу свог унука – Деда, хајдемо на Кулу, да гледамо кањон и Реку! – старац

се претварао, као да му ни најмање није стало, да попусти упорним дечаковим мољакањима. А онда, одједном, за касног поподнева и магла се, изненада, сасвим распршила. Старац се препородио.

Најзад, најзад! Коста, сине, батали то читање... Мрмољећи себи у браду, упртио је унука кркаче и кренуо правац *Кула*, како су он и мали Коста звали своју осматрачницу, једну литицу, која је, стршећи добрих пет-шест метра над амбисом кањона, попут монолитне куле с престољем надвисивала руб висоравни на левој обали Реке. Са ње су, као из ложе позоришног балкона, унук и деда могли да посматрају добар део кањона, све, ко на длану!

Са врха ове заравњене избочине оку посматрача нудио се колико величанствен толико и застрашујући приказ. Далеко доле, у дубини, од које човека ледне прожимају срси, змијуга зелено-сребрнаста трака Реке. Кад се, заустављеног даха, загледамо узводно у даљину и сврнемо поглед на дно клисуре, пажњу нам привуче гранитна громада гигантских размера. Сљубљена са стењем на десној страни кањона, она се пропиње неколико стотина метара увис. Овалног је облика и наличи јајету каквог гигантског преисторијског гмаза, које је ко зна чијом вољом посађено баш ту. Посматрана голим оком из ове удаљености, површина стене изгледа потпуно глатка, и оставља недољив утисак да је клесана оштрим сечивом. Са њеног pročеља, блистају разнобојне мрље, и чине читав крај још бајковитијим, као да је нека циновска рука љуску овог необичног јајета обасула драгуљима. Стена доминира једним проширењем кањона, управо на месту где се Река, стижући са истока, у пространом луку огромног знака питања, први пут казује погледу. Тај исечак Реке, укорићене између алабастерних блескова песка с обеју обала, изгледа толико чудесно и нестварно, као да није са овог света. Деда-Јован, који никако да се окане поређења свега са свачим, после дугог мозгања свечано је доконао једног дана, да та окука наличи краљевској круни и наденуо јој име *Дијадема краљице од Сабе*.

И, ево, тренутак обостране среће само што није грануо. Деда-Јован подешава двоглед према унуку и управља га на *Сабину дијадему*. Малом Кости је тек сад јасно шта се то с његовом околином збива. Целим својим источним, видљивим делом тока, од сунцем обасјаног биљура Дијадеме па до унеколико суженог гротла кањона подно Куле, Река тече неспутано и слободно. Ниједно *мртво дрво* не скрнави њену површину.

Дечак гледа и гледа и гледа. Пред њим, приказ застрашујуће лероте! Од силног одушевљења спушта двоглед на груди и, наизменично, час пљешће рукама, час поскакује и тапка ногама, и без престанка скичи од радости. Не може да се нагледа. Затим поново узима чудесну справу и скреће поглед

улево, низводно, на стрме падине кањона, наборане потоцима и пресушеним вододеринама.

Из мајушних, голом оку скривених пукотина у оријашким блоковима стења, ту и тамо расте појединачно дрвеће. Већина стабала је услед дубоке старости свенуло, друга, спарушена и муњама горским угљенисана, узалудно својим опрљеним и скочањеним гранама сежу ка светлу, као да оно таји мелем њиховим изгорелинама и ожилцима, под којима, у квргавом срцу, сахну последње капи живота. Понеко дрво, углавном зимзелени четинар патуљастог раста, изгледа сасвим здраво. Каткад, при лакој ветру, дрхтаво мрдне чворнатим гранчицама, као да њима, по Реци у понору, поздрав свој свету домахује.

Мали Коста, не журећи, скреће поглед низ Реку. Стене! Стене!! Стене!!!

Усамљени, или у дебелим слојевима, ови ћутљиви колоси, дају, заједно с Реком, печат читавом крајолику. Ветром, кишама и мразевима обликовано, клесано и брушено, ово стење стоји равнодушно, као да зева у прошлост. Да ли је оно само неми посматрач Настанка и Нестанка небројених нараштаја живих створова? Да ли би, кад би хтелo, имало шта да нам каже? О радостима и патњи и још којечему, што је доживело и надтрајало?

Вођен властитим пророчанством, деда-Јован је непоколебљиво убеђен у једно: Све да ово стење до судњег дана мора чекати на прилику да проговори, оно ће једног дана прекинути ћутање и испричати нам голему трагедију, којој је, као и он, последњих година било сведок – нестанак шума! Тај беспримерно срамотни злочин, што се већ годинама (скрајнут од погледа света), свом силином пред њиховим очима одвијао. Стење ће то, нема сумње, учинити!

Деда-Јован узима унука за рамена и пажљиво га окреће мало више улево, да гледа низ реку. Дечак узбуђено дише и стење, као да је у грозници. После неког времена старца из размишљања прене запањен Костин врисак: Боооооооо, деда! Гола стабла, само!

Раније, док није знао за ову чаробну справу, која уме да приближи предмете надокхват руке, мали Коста је увек, кад год би се загледао низводно, с ужасом примећивао да је Река *нестала*! Уместо оне блиставе модро-зелене милине за очи, која се протезала читавим источним делом тока, чак до испод њихове Куле, преостали део Реке постајао је одједном невидљив, или, још тачније, њена се површина претварала у непрегледан и неразмрсив сплет дрвене масе.

Оно што је некад голом оку личило на гомилу мајушних, немарно расутих палидрваца, показало се сад, уз помоћ далекозора, у својим правим размерама: Пред њим се налазила силна лавина од појединачних, или у

сплавове збијених балвана. На неким местима стабла су била тако испреплетана да се испод њих ни дурбином није могао видети педаљ водене површине.

Пре неколико година, тачније, у време кад су се Костине нејаке ноге упињале да надмудре све замке божанских вештина ходања, стотине горосеча и шумских радника нагрнуло је у ову забит и острвило се беспримерним маром да прастаре и, како се онда чинило, неисцрпне шуме на супротној страни кањона, до земље срубе. Гола сеча!

Балване ће трифтари сплавовима, како је у крајевима богатим текућим водама одвајкада уобичајено, речним путем отпремати до најближе пилане. Овај, пре свега бесплатни, романтично-варварски транспорт, изгледао је колико јефтин, толико и ефикасан. Посечеш дрво, огулиш му кору и – фурај! – гурнеш га онако наог у паклено ждрело застрашујућег понора, где га брза планинска река уз бесно плјускање водом не баш равнодушно прима у загрљај.

За почетак, секачи најпре рашчисте пут и сасеку лако приступачно дрвеће на стрмим падинама с обеју стране кањона. Застрашујуће голема маса шума захтевала је, међутим, нешто систематскији план рада, како би се грађа навелико превозила реком. У ту сврху кориштене су левкасте усеклине пресахлих потока, понајчешће у близини неког брзака. Процес *транспорта* до реке чинио се занемарујуће прост: огуљено стабло управиш и гурнеш га низ *левак*, оно само отклизи и љосне у матицу реке! Једном захваћени њеним брзацима, тако се мислило, балвани ће сами питомо пратити речну струју на свом дугом и шароликом путу до пилане, где су гладна зубала гатерских тестера и циркулара нестрпљиво чекала да их искаишају у даске и греде.

Тако се мислило о балванима босанским. Међутим, балвани, ко балвани, знају каткад да буду и те како својеглави па им није ни скрај памети да са осталим послушницима питомо клизе утабаним стазама усеклина, већ искачу из вододерине, јогуне се и боче ко помамљени јарчеви, преврћу се и сударају, ваљају и премећу по дужини, ковитлачећи кроз ваздух, кадшто из вртоглавих висина, да на крају с исконском силином и заглушујућом буком наглавачке стутњају у запенушан смарагдни елемент, на ужас тамошњих становника, пастрмки, младица и липљана. Понеки од ових балвањих једноумаца, пободе се у речно дно и остане пркосно да стрши, канда усред захукталог гнева бујице жели поново да пусти корење – недосежан на све веке векова распојасаној и сверазорној Секири човековој.

Но, праве невоље нестају тек пошто грађа заплови водом. Како дужи балвани не могу увек да прате оштре завијутке реке, они се, чим досегну једно од њених многобројних сужења, или наиђу на громаде стења усред

воде, испрече и тако начине неразмрсива закрчења, страх и трепет трифтарара, који брину о томе да грађа мирно плови ка свом одредишту.

И кад се догоди овакав застој, отпочиње погибелни спектакл. Ношена речном струјом, лавина стабала надире и даље свом силином, и како који балван стигне судара се са испреченим колегом, и зависно од величине, пропиње се и одскаче увис, проклизне испод њега или га истисне на обалу, што се на крају на исто своди. Већ после неколико часака створи се неразмрсив плетер огромних размера, из кога, искошени или сасвим усправљени, витки јарболи борова попут претећег прста упиру у небо.

Понекад се чини да се река зауставила, и сад, налик глечеру, који је прогутао огромно стадо препотопских чудовишта, бљује непрегледну бујицу њихових скршених и непробављених костију у блештаву јару лета. Тек залелујани вео тешког и не баш балзамичног мириса смоле у зраку сведочи о томе, да овај дармар и крш нипошто не потиче од избледелих костура грдосија, већ отеловљава крваву лешину сасечене шуме. Стицао се утисак да ту има више дрвета него воде, и да се преко ове обамрле и скочањене реке од балвања, може километрима несметано ходати. Призор од кога зебу чула.

Била је то тек једна од бројних слика, која се незамисливо давно, тако се малом Кости чинило, неизбрисиво урезала у његово још танушно памћење, и сад, као да први пут израња из таме заборавља, душу му обасјала...

Пресудну улогу за већину Костиних игара одиграле су међутим нешто другачије слике из његовог раног детињства; боље речено, читав низ слика, које су се, засенивши све остало, за сва времена укотвиле у дечаковом сећању.

Костин деда с мајчине стране, деда-Ђорђе, уживао је ништа мање од деда-Јована у томе да унука неколико пута дневно изводи у шетњу. Она се обавезно завршавала на мосту, одакле су могли да посматрају јединствену представу: Дубоко доле, где су, откад је света и века, мајушни, вазда несташни таласи пеном мутили светлуцави смарагд воде, Реком је плутало на хиљаде густо збијених, нагих стабала. То је трајало из дана у дан, из ноћи у ноћ, месецима.

На каменомет од новог моста, из воде вире рђом нагризене кршевине старог железног моста, који се, наломљен динамитом по крајевима и средини, сам отргао од својих потпорних кула и сурвао у реку. Од његових нахерених остатака настала је, усред речног корита, насилна преграда, на којој су се стварали високи букови. Река је наплавинама, песком и шљунком попунила горњу страну ове неприродне препреке, док се с обеју страна

уског жлеба, насталог од рубова средишњег дела наломљене металне конструкције и метар-два високих искошених бетонских плоча, валови ковитлаче у силовите и погибелне вртлоге, који и најдебљи балван ко сламку с лакоћом свитлају у свој ђавољи казан.

Непосредно испод старог моста, пружа се, низводно, од десне ка левој обали, у дужини од више стотина метара, у виду великог латиничног слова *N* устава за балване, на којој се завршава њихово дуго путовању. Кад склиска стабла оријаша доплутају до слевчених рушевина старог моста, сурвавају се свом силином у ждрело жлеба, и, с новим убрзањем, уз заглушујућу тутњаву и прскање воде, насрћу на заустављене балване. Од треска тих судара подрхтава читава брана, а челичне сајле уз језив фијук витлају у круг, као коноп преко кога прескачу деца.

Брану сачињавају стотине уздуж поређаних сплавова, укљештених челомице и међусобно скованих кламфама и челичним ужадима. Сам дрвени склоп делује гипотескно и помало застрашујуће и подсећа на огпомну препотопску анаконду, која се мешкољи на површини воде. Са обеју обала, окомито обрушених ка реци, висе дебела челична ужад, прикована једним крајем кламфама за брану, а другим спојена са растегљивим, специјално конструисаним направама, које су дебелим вијцима и матицама причвршћене за упарено заварене шине. Сваких тридесетак метара стрше ове челичне немани из масивних постоља од бетона, укопаних дубоко у шљунковито тло. Одозго, с моста, ова кабаста грађевина наличи огромној, на леђа изврнутој угинулој стоноги, чије укочене ноге упиру у небо. Кад је деда-Јован први пут видео чудовиште, одмах је за њега нашао погодан назив: *Scolopendra gigantea*.

На левој обали, на самом крају бране, монтиран је циновски кран. Њиме рукује мајстор-Чутура, вечито поднапити крановођа и шаљивчина, који увек има времена да озбиљно поприча са деда-Јованом и нашали се с малим Костом, кад се њих двојица враћају из шетње.

Двојица радника стоје на брани и дебелим челичним ужадима вежу огуљена дебла, а мајстор-Чутура их појединачно или у сноповима свијим краном извлачи из воде и слаже на широко постоље од балвана или их директно товари на вагоне. Зајапурена од бректања, *Јунга*, мала ускотрачна локомотива одвози грађу на стовариште стругаре. Тако је, за оног поратног доба, без већих трошкова допремана грађа, а голом сечом, систематски и беспопштено срубљено на хиљаде хектара шуме дуж висоравни понад кањона...

Још једна драга успомена, а можда и најчудеснији мистериј из оних гладних и оскудних времена његовог раног детињства, подсећала је малог Косту на те незаборавне дане. Као и сва чудеса и ово се догађало само у

посебним приликама, и, на жалост, веома ретко. Онај копрцави кукац железних кракова умео је да свира!

За јако ветровитих дана дрвена грдосија би се сва разбрујала пријатним мрморењем. Деда-Ђорђе, посвема предан божанским заносима, био је непоколебљиво убеђен, да онако жалобне хармоније могу потицати једино од гласова надземаљских бића, па, следствено, њихов замамни пој није ништа друго до реквијем мртвим душама посеченог дрвећа. Склонији овосветовним инспирацијама, деда-Јован, његов вечити супарник и опонент, дочекао је блажено из бусије, да он те пре сабласне неголи небески дирљиве арије сматра бас-етидама, штоно их ненадмашни музикант, маестро Зефир измамљује из своје циновске Еолове харфе.

Шта је оно сиренско и серафско брујање и мрморење доиста било, није никада одгонетнуто на обострано задовољство двају пријатеља, што дакако, људима из насеља није нимало сметало, да, кад год им се за то пружи прилика, похитају на мост и заједно, узнесених чула, ослушкују чудесни концерт.

Свеједно да ли је овај или онај деда био у праву, пресудно за малог Косту било је следеће: она непрегледна маса *плутајућих лешева дрвеса* не само да је оставила на њега упечатљив дојам већ је и знатно утицала на обликовање дечаковог размишљања. Отуда се његова омиљена игра састоји у томе, да, клечећи у песку, намерно просутим палидрвцима што верније дочара кривудава ток своје Реке, неретко посве закрчене лесом балвана.

Кад год се туга увуче у његову младу дечију душу, наш мали јунак започиње своју свакодневну разбригу управо том игром. И како му расположење расте, тако га и његове полетне, све замршеније и замамљивије игре носе у опојну плавет дечије драгости. Све што су деде и баке своје знања жедном љубимцу икада прочитали, обасја у тим тренуцима поново Костина сећања и преточи се у нове игре...

Дечак, замајан игром, кадшто подигне главу и ослушкује. Пред њим лежи, оборен, мостић од само пет дрвцади, која дају савршен облик једног ћириличног слова, а тик до њег, непрегледни дармар од шибица, оштрим, цик-цак окукама, одсликава кривудава ток његове Реке. Као каквом чаролијом нека палидрвца су тако пала, да се од њих сложио низ невероватних знакова. Мали Коста их са лакоћом препознаје као слова из егзотичних алфабета, којима се не једном дивио у својој омиљеној књизи из деда-Ђорђеове библиотеке. Дечак се често пита, да ли су негдашњи, по

вировима његове Реке разиграни балвани, поседовали овако несвакидашњу вештину творења слова, као његова насумично просута палидрвца сад...

Осим оне давнашње непомичне реке-змијурине од балвана, која је Костине успомене из раног детињства онако упечатљиво клесала и вајала, и, много, много касније, нашла свој пандан у његовим насумице разбацаним шибицама, пред дечаковим унутарњим оком лебде и друге драге успомене: две неописиво лепе, илустроване књиге! Једна, пуна бајки и прича, које му бака-Бојана пред спавање чита; друга је врела од слика најфантастичнијих слова и знакова. Иако ове две књиге на први поглед не стоје у тесној узајамној вези, оне су за дечака представљале непресушан чаробни зденац, из кога ће, током целог детињства, као из магичног шешира, вртати досетке за његове игре.

Кад посматрамо дете задубљено у игру, онда нам се, неодољиво, сама од себе, намећу питања: Може ли човек икада бити сличнији и ближи Створитељу, као у својој најомиљенијој детињој забави – игри? И, ако је овај наш Свет уопште Творчевом Вољом здан, онда га је Он без иједне озбиљније примисли саделао, тек колико да Моћ своју искуша и упореди је са Својим играчким умећем.

Вратимо се нашем малом јунаку занесеном у своје игре и светове. Нико, сем њега, не би умео рећи, да ли се он збиља тамо игра, где га видимо заклечаног у песку, или је и себе и своје игре преместио у неки забити, само њему знани кутак Земље, можебити свемира, чак.

Брзином која се једва прати, мали Коста мења позоришне кулисе својих игара, а с времена на време, премешта и само место збивања у нове географске координате.

Наоко безначајне ситнице, које се догађају у његовој близини, заталасају његову свест и распире невиђене представе у његовој машти. Дечакова рука сама од себе сеже за *играчком*, да стварност и све оно што се тог часа око њег збива, кроз игру спари с оживљеним призорима, дозваним из ко зна ког кутка сећања. У тим тренуцима он се отискује на далека путовања пуна авантура... лута пропалим краљевствима и трага за уметничким предметима непролазне лепоте и непојамним благом минулих владара... или својом уобразиљом доноси палате разорених престоница и поново их, саздане у пуном сјају, спушта у песак пред собом. Све, чега се дечакова машта дотакне, огледа се у његовим играма...

Кад год Коста, у мислима, као сад, стасао у младића – загладан с Моста у модре вирове своје љубљене Реке – пожели да се врати у дане детињства, осети како му плима неке вреле милине усталаса прса и разлије се по целом телу. Опчињен запенушаним ромором воде, стоји, непомичан, и ћути. Укипио се од страха да не распрши поворку ликова, који се, заточени у јарком холограму, у грозничавим налетима вртоглавом брзином ковитлају иза његових склопљених очију. Из те вртешке успомена, које се кроз његову главу пењу, и шароликог колоплета гласова, оживљених промуклим шапатом воде, израњају мили и присни ликови, и он их у мислима разлучује...

Опет слуша драге гласове, како му из дана у дан, из ноћи у ноћ, с бескрајним стрпљењем приповедају о недокучивим тајнама живота и чудесним бићима из фантастичних прича, о бајколиким створењима из легенди и бесмртним јунацима из митова, објашњавају загонетке света и његовог настанка, откривају скривени смисао у менама годишњих доба и кључају га свакојаким знањима из живота Земље и узбудљивим догодовштинама у природи.

Из свих тих разговора и приповедања издвојила се једна једина окрњена реченица, нимало мање бистра од пенушаве Реке под његовим Мостом. Била је толико разговетна и јасна, да му се чинило, ако само мало испружи руку додирнуће невидљивог власника гласа, деда-Јована, који му се за њихових уобичајених преподневних шетњи с толико љубави обраћао... Мали Коста сваки час поставља питања и диже поглед, да боље чује дедине речи, које се попут лавине урвају из небеских висина и засипају његово мајушно, увис заглавано лице:

”Та, барем то је лако! Треба само да склопиш очи, ЗАМИСЛИШ места збивања и у СЕБИ ПРЕДСТАВИШ јунаке из бакиних прича. Тако ћеш их заувек задржати у памћењу, као да си све то сам доживео! На тај начин чувамо драгоцене слике и успомене од заборава.“ – одјекује у мислима дедин глас.

То се десило пре читаве вечности за једне јутарње шетње до руба Кањона, док је мали Коста збиља био мали. Његов детињи дух, још невешт за ту врсту високоучене духовне вежбе, није умео да докучи шта је деда оним невероватно тајанственим ЗАМИСЛИ, и ПРЕДСТАВИ у СЕБИ имао на уму. Мали Коста није имао појма, како да то ЗАМИШЉАЊЕ и ПРЕДСТАВЉАЊЕ у СЕБИ изведе.

И први пут у његовом детињем животу, малог Косту је неки тихи глас у њему опоменуо да не узме одмах распитивати, те шта је ово, те шта је оно и како се то уопште изводи. Данима су му се дедине речи мотале по глави,

посебно она реченица – ЗАТВОРИ ОЧИ И ЗАМИСЛИ! – која ће касније постати његовом животном девизом. И, како то понекад бива, оног дана се нешто преломило у дечаку. Уместо да подлегне чарима радозналости и навали да пита, он је, као да се постидео своје неспретности, одлучио да сачека да му се џумбус у глави слегне, или, можда, временом сам нађе решење за ту загонетку.

Али кад је малишан једне ноћи поверовао да је збиља, у сну, иза склоплених веђа, ухватио прву своју ПРЕДСТАВУ, био је сав престрављен и још више разочаран. Биле су то сам-семе СЛИКЕ накарада и незнатних чудовишта. Грозније, од свих монструма из дединих сликовница, вршљале су, како су хтеле, његовим сновима. Кад се, обливен знојем и сав у сузама, пробудио из кошмарног сна, одважио се да своје тек стечене ПРЕДСТАВЕ не помиње баки, која је сва уплахирена његовим вриском дотрчала да га смири, него да их доцније, за шетње, исприча деда-Јовану. Склон приметним објашњењима, старац се само насмешио, помиловао унука по глави и објаснио:

”Ах, лудо мала, дедина. Нема разлога да се плашиш. Све те, дубоко у подсвести сваког људског створа запретане СЛИКЕ нису ништа друго до закржљали трагови једног анималног реликта у нама и, вероватно, НАЈСТАРИЈЕ НАСЛЕЂЕ човеково из доба његове чаме у бесвести и глувилу четвороножног бауљања. Од колевке свог постања и тренутка кад се усправио и подигао поглед из прашине да му светло разума распрши упарљожену мемлу у лобањи, наш прапредак, несвестан терета свог наслеђа, носи га кроз хиљаде и хиљаде генерација и предаје потомству, као успомену на своје дилувијалне страхове.

Тако је, преношена са колена на колено, та мора остала сачувана до данашњих дана у нашем колективном памћењу.“

Том приликом деда-Јован је за овај исконски, моропатни праизвор страхова нашао пригодан назив – *Сећање коштане сржи...*

Разумљиво да је мали Коста тек штошта разабрао из дединог бомбастичног и приметног објашњења. Али неколико звучних, иако мистериозних речи, закачило се попут семена чичка за његово младо памћење, где су чекале да време одгонетне њихово значење...

Отада су прошле године и године. Коста, овог пута са ћерком, стоји на Мосту и широким покретима руке показује детету места на којима се некад играо. Видљиво узбуђен, с носталгијом ослушкује ехо далеких збивања, што их сомотасти шум воде доплављује из успомена детињства. Погледом обујми час једну, час другу обалу Реке. Све је, чини се, на истом старом

месту, као у оним давним, маглом заборава застртим временима. Само његово драгог другара из игре, старог Млина, нема.

Заборављен од незахвалника, који су се негда издашно користили његовим трудом, Млин је, као неми сведок спокојног тока времена и земаљске пролазности, чамио још неко време и стоички подносио свој усуд, док врвеж дрвомораца и бешумне чељусти распадања нису почели да растачу његово ионако трошно тело, препустивши га истој судбини, која је некоћ задесила Нојеву арку на брду Арарату.

Ко зна, можда стара Воденица још увек меље небеско жито, негде на забаченим водама преминулих душа; јер и житеље загробних светова, како деда-Ђорђе сасвим озбиљно тврди, ваља с времена на време снабдети шаком брашна. Можда им она, док меље, приповеда причу, о једном самотном дечаку, који се многој својој игри досетио баш у њеном хладу.

Забавља се мали Коста,
Сав занесен, никад доста;
Овог пута игра проста,
Шибицама – Реке, Моста.

1.

Нема, него два садруга:
Мост, над Реком руке свео,
Извио се – као дуга –
Ко Албатрос, лебди, бео,
И Речицу, што змијуга.

Мост јој жала залуд грли,
Она, вода, бесловесна,
Према Мору своје хрли
Час нехатна, час обесна.

Гледајућ је, како хита,
Једног јутра Мост упита:
”Реци, Реко, бар да знам,
Драга моја, с правом којим,
Ти отичеш, а ја – стојим!
Сред размеђа, сасвим сам.“

”Изгледа ми“, Река рече,
Тихо, једва чу је вода,
”Да и Мостић некуд тече...“
Затим, разговетно дода:

”То, што јесмо од постања
Судба нам је, неминовна!
Нећеш, ваљда, мостовања
Одрећ се рад тела пловна?“

Дечак, пак, са своје стране,
Задубљен у игре вечне:
Нем, за јаде мостоване,
Глув да брине бриге речне.

Из његове пламен-маште
Ватрометно слике праште
И творе тајанствен след.
Фантазијом, све што спази,
У играчке преобрази,
И тако у недоглед.

С неколике кретње складне,
Часак посла, и, готово.
Домађија друштво ново
Други обрт игри дадне
Мост претури у 'Ш' слово
А од Реке – шта испадне.

Гле, испаде, тромо миле,
Кроз гудуре уским трагом
Обосмерно, Путем Свиле,
Каравани с тешким благом...

Мосту, канда, не би право,
Што растура дрвца Коста,
Разгунђа се, машућ главом,
Река – равнодушна оста.

Зашто ли се Река с Мостом,
Још чешће, с обома, Коле,
У препирке жучне дају?
Знам да знате, сви, сто посто,
Њих двоје још боље знају,
Речкају се, јер се воле.

2.

Можда гредом скрене с пута,
Тек колико да пролута
Гудурама Туркменстана,
Памира и Кунлун Шана;

Где лепотан, мрких пега,
(Из игара, другар стари),
У пустари вечног снега
Стешњен у тор животари.

И да тркне – Бајкал зове –
До тајге, о истом трошку,
Да поздрави лабудове
И сибирског тигра, Љошку.

Одасвуд му звери, птице
Шаљу писма хрпимице,
Казују му бол свој, јад:
Сабило их, то сви знате,
У забране – резервате,
Жеђ подави, смори глад.

И њима се Коста јавља,
Једне храбри, друге теши,
А трећима, отпозравља.
Проблеме ће, он, да реши,
Данас, сутра, боже здравља.

Бринуће о свима њима,
Само нек се малко стрпе,
Баш сад нешто важно има,
Пред њим посла целе хрпе.

Савест већ полако пржи,
Ко ће све то да издржи?
Дланом зној са чела смахне;
Свитлала га звери банда,
Посепце та мечка Панда,
Не да му да душом дахне.

Било лето, била зима,
 Из етера вести прима.
 Панда вапи, грца, куми,
 Ускоро ће, шуме густе,
 Мора, степе, да опусте,
 Нек он људе уразуми.

Ако Човек не престане
 Да разара свет и гуши,
 Дочекаће горке дане
 Самотан у пустој тмуши.

Шта се то с двоношцем збива?
 Памети се не дозива,
 Само граби и отима
 Незасита људска ћуд.
 Море-шума-копно-клима...
 Траг пустоши за њим, свуд.

У ђердане, грехе, ниже...
 Сваким даном све је ближе,
 Час, за свођење рачуна;
 За нехат, недела разна,
 Двоногог већ стигла казна,
 Празна душа, кеса пуна.

Времена све мање има.
 Ускоро ће да зариди
 За несталим створовима,
 Чији целат беше Он,
 Без милости и без стида,
 Човек, пустошењу склон.

Свима, под ногама гори!
 Панда шаље писма дуга,
 На адресу Косте, друга,
 Ал' не стижу одговори.

Све стоји, ко неначето,
 Зар је труд, сав, узалуд?
 Отегло се, ко зло лето,
 А помоћи – ниоткуд.

Већ колевци прадедова
 Опет прети пошаст нова;
 Општи потоп, света смак...
 Шта је с Нојем? Нема арке!
 Зар је и то воља Парке,
 Судњеданског часа знак?

Но, двонога штеточина,
 Нема станка ни почина,
 Ваља се, ко Брамапутра.
 Крчи, руши, жари, пали
 Сам дозива судње сутра,
 Да га у прах мрака свали.

Док се Коста својски зноји,
 Панда грехе људске збраја.
 (Чини му се, нигде краја,
 Поворка – до неба! – дуга),
 Канда излаз не постоји
 Из уклетог вражјег круга.

Зивка знане недељнике,
 Телефон по ваздан звони,
 И преклиње уреднике,
 Дај, забога, нека они

Проблем звери хитно реше...
 Они њему: ”Мучи, мали,
 Куд си навро, није преше!
 Има пречег, дај, батали.“

Коста мучи муке грдне,
 Виче, моли, прети, плаче;
 Усрдно, са дечјим маром,
 Ама нико – ни да мрдне –
 Сви терају ћеф, по старом,
 И са њим се још шегаче.

Џабе плач у глуве уши,
 Сви гуслају своје кајде;
 Чак и да се небо сруши,
 Од одраслих, нема вајде.

Ни макац, у месту клима,
 Превршило меру, доста!
 Сит грдила тог и бруке,
 Расрди се мали Коста,
 Одсад ствари преузима,
 Лично он, у своје руке.

Шта да ради? Где да почне?
 Осврће се, округ, звере...
 Гле, пред носом, њиве сочне...
 Рај за чопор трскождера.

Вазда једна иста слика
 Мислима се врти врелим,
 (Баш никако неће с ума!)
 Из китајских бамбус-шума.
 Гмиже хорда – повелика,
 У бундама црно-белим...

Зверима се погром спрема,
 Опомиње Панда-мама;
 Писменима – у сликама,
 Будућности, за нас, нема:

”Неслобода, или, глад,
 Смртна казна, или ћуза!
 Избор сав, за звери, дрске,
 Шта ми пишеш – ономад,
 Да не бринем, место трске,
 Чуваш њиве – кукуруза.“

Горко лијућ сузе вруће,
 Још дописа, Панда-мама:
 ”Драги Коста, убудуће,
 Брини ти о нашој деци,
 Збогом, готово је с нама,
 Поздрав, мосту твом и реци.

Не претеруј с васпитањем!“
Ставља му, за крај, на знање.
(У благости лежи моћ);
Да јој децу не кажњава!
После ручка – да се спава!
Благ целов – за лаку ноћ...

И док влажни песак меси,
Замајан, на игралишту,
(Изгубиш се, не знаш где си,
Ко крилато, време – лети),
Звери цвиле, помоћ ишту...
Он, немоћан, плаче, прети.

Све бадава, исто стање,
Главоморне бриге стисле.
Панди, нуди... храну, стан.
Сад мора на путовање,
Нек о свему, поразмисле.
Враћа се, за који дан...

3.

Сви, одреда, Косту воле,
Ћаци – из татине школе,
Тушта и тма животиња
Медо, Зека, Дивља Свиња.

Каткад, Оро, другар стари,
Над кањоном стрмих хриди.
Часак-два с њим прокрстари
Да му Коста гнездо види.

О Кости већ скаска кола
Да Путника нема већег
Од времена Марка Пола
И скитнице Петра Трећег.

Знаду га у сваком граду,
Базари му знанци стари,
У Бухари. У Багдаду,
Самарканду и Самари.

Распреда се, навелико,
Да сноси са свога брода
Робу, какву нема нико,
Очас посла све распрода.

Накит из ризница царских,
Миришљава биљна уља,
Перје птица свезнадарских,
Збирке космичких драгуља
И чешљева, ћилибарских.

Резбарије од кристала,
Зачарана огледала,
Реткости за царски двор.
Камеје и дијадеме,
Огрлице, гривне, геме,
Ванземаљски рукотвор.

Свилну пређу и тканине,
Мекане, ко дечји дах;
Копрене, од месечине,
Што их краси звездан прах.

И сијасет ретких ствари
За украс и разбигригу;
Тек понеки мудрац стари
Пожели, за дарак, књигу.

4.

Не прође ни пет минута
А да некуд не одлута.
Ил' не смисли игру нову;
Смењују се звери, дари,
Древна царства и владари
У чаробном времеплову.

Можда успут још проскита
Лагунама – рај Хаваја,
Кроз пијаце Лиме, Кита,
Постојбином древних Маја,
И пространства неоткрита
Бели беспут – Хималаја.

По Африке, тражећ маске,
И украсе ушне, носне.
Скокне часком до Аљаске
На потоке – златоносне.

Сав препуштен шестом чулу
Вавилонску зида кулу,
Артемиди – гради храм.
Зид кинески, сфингу, приде,
Пагоде и Каријатиде
У пешчани смешта рам.

Нови оквир, нова слика,
Лед, глечери Антарктика,
За запрегом, јури, псећом...
Сад га жељну да се вере
Уз Анде, и Кордиљере
Врлети им биште лећом.

Депешом, врх стрмих Анда,
И другом, на Јукатану,
Јављају, из Самарканда:
Пристао, за стан и храну
И пицаму – карирану! –
На Зоо-Вртић, Бамбус-Панда.

Стигли панда-медведићи,
Само цмиздре, поваздан,
И не дају себи прићи...
Коста смишља нови план.

Прекинут у предузећу
Уз литице да гамиже;
Кружницу, описа, већу
И шатру за циркус диже.

Кретњом, као зид да малта,
”Узмах!” Прву фазу салта,
Наглашава, љутит, неком
Невидљивом акробати
Под куполом што се клати,
Час над Мостом, час над Реком.

А сам кроти дивље мачке
Под шатором, у манежи,
За циркуске нове тачке
Од којих се кожа јежи.

И, док таба сипки песак,
По публици оком биште,
Очекујућ рески плесак
Да упути гледалиште.

Све, у циркуској манири,
И звериње с њим се клања;
Мислиш, сад ће да се смири
Од бескрајних путовања.

Пред њим грађе, тма и тушта,
Пребира је, мерка, мери,
У шта ли се сад упушта?
Ево нас, на премијери.

Да сте били на пробама;
Ах, питате: Шта се даје?
Поверавам, само, вама:
Принц-Лабудић-Гусан-Јаје.

Никад чули?! Нема везе,
Сазнаћете, брзо, и то,
Шта све чини рад Принзезе
Једно ЈАЈЕ виловито.

5.

Косту хвата лака трема,
Борилишта бира, мери,
Олимпијске Игре спрема,
Са свих страна журе звери.

Богме, ништа без комшија!
Дошли: Срндаћ, Зеџ и Меда,
Са својима стигла Лија.
Коста, трчка, заповеда.

Дивља Свиња с прасадима,
Земљу рију, стење ваде,
Стадионе – нове! – граде.
Преко главе посла има...

Све кабасто: камен, греде,
 Спада у надлежност Меде.
 Саветница – и планџија!
 Би да буде мудра Лија.

На све стране иста слика,
 Хрле хорде учесника.
 Из афричких врелих тропа:
 Гепард, Орикс-Антилопа,

Мандрил, Носорог и Лав,
 Гну, Жирафа и Горила,
 Хипопотам, Ној, Удав,
 Зебра и Крокодил с Нила.

Са далеких снежних пола,
 Пингвин царски, Албатрос.
 Зећ поларни с два Сокола
 Морж и бели Медвед – бос.

Туљан, с паром Лабудова,
Видра, Фенек, два Муфлона,
Кондор, Шакал, снежна Сова,
И Сијаманг – јашућ Слона.

Стиже Тетреб, репа кратка,
Тигар, Фазан, Паун, Ждрал,
Кенгур, батоглава Патка,
Орангутан, Гавијал.

Вук и Бизон, с три Делфина,
Мравојед, са два пастува,
Твор и Нарвал, цар дубина.
Кајман, Скочимиш и Бува.

Пар Жежева жури с Пужем
И Лењивцем, длаке дуге,
Са Корњачом да се друже
У трци – на дуге пруге.

Чапља, Мравојед, Сифака,
 Куна златка, Змај-Агама,
 Жабац с Родом, дуга крака,
 И Викуња – сасвим сама.

Скупили се такмичари,
 Издалека и изблиза,
 Млади јаки. Спретни стáри,
 А свима – ФЕР-ПЛЕЈ девиза!

Сви чекају Костин знак
 За дефиле и параду:
 Детлић, Медвед-Кодиак,
 Срндаћ, Тукан и Какаду,
 Чак с Тибета хита Јак!

У крдима звери стижу,
 С краја света, и још даље;
 Трче, скачу, лете, гмижу
 Кандидати за медаље.

Из канадских густих шума
Једни гладни, други сити,
Гризли, Дабар и Вапити,
Веверица, Рис и Пума.
Све сам-сами фаворити.

За балет и плес на води,
Медузе и Октоподи!
За спринт уназад, Јастози,
Ждрал, за стој на једној нози.

На појилу, вазда, стиска
И свима понешто смета:
Бацачима кугле, диска,
Круг претесан, кугла склиска,
Стрелцима – премала мета.

Свађају се, псују, дуре,
Једно друго вређа, куди,
Прете Игре да растуре,
Владају се, као људи.

Гмазу с Нила, Зебре, веле:
Видимо те, звери страшна,
Претвореног у ципеле,
Висиш, као дамска ташна.

Прва дужност малог Косте,
Да поздрави славне госте.
Гласом громким са трибине
Чита спортске дисциплине:

Бокс, рвање, лопта, копље,
Троскок, кугла, скок у вис...
Шепурење! – траже Дропље,
Чуло слуха! – фркће Рис.

Свет зверињи само мрмља,
И – свадљиво! – зановеа:
Где је лед? Те, нема грмља...
Ноју влажан песак смета.

Јеж прехлађен кашље, кише,
Скок удаљ му не мирише.
Скочимишу и Коали,
Од почетка нешта фали.

Жабац тражи барску воду.
Молим, са што више траве!
Креште Патке батоглаве.
Бизон – премца да се боду.

Кит-Грбоња иште море.
Гибон, вратолом по грању.
Пеликани – да се боре
С такмацима у ждерању!

Мравојед Термите тражи,
Тек глад прву да утажи.
Сова – Мишеве да лови...
Површ глатку, Лабудови.

Шепурење – Паун иште.
Скромна жеља Кодиака:
Лососово мрестилиште,
Сплет каскада и брзака
Да му буде борилиште.

Фазан, гладан, тражи црве!
Гризли – кладиво да баца...
Миш – са Слоном да се рве!
Чапља – плићаком да гаца...

Ждралу – Река предубока...
Ах, којешта, гракну Гуска,
Ни случајно, већ преуска!
Што не бисте, Лабудове...
Ти, да ћутиш, Буљоока!
Севну руг на рачун Сове.

Коста мучи грдну муку,
Изгара од нестрпљења...
Сви вуку на своју руку,
Одасвуда грдње, прења.

Једне дрма грозна трема,
Други траже надметања
Неспортска и немогућа:
Лав, у хладу би да дрема,
Гепард, Газеле да гања,
Папагај да с неким трућа.

Сатима се звери гложе
Стално Косту прекидају,
Баш никако да се сложе
Ко шта хоће, а шта може,
И покажу – то што знају.

На помолу прва криза.
Фока жели да се клиза,
Где су, пита, санте леда?
Видра, брчкање у води...
Де, господо, мало реда!
Како свима да угоди.

Коста хитно наум мења,
Ил ништа од такмичења,
Прекраја, фер-плеју склон.
Одсад ће, по својој вољи,
Нек надигра, ко је бољи,
А најбољи – увек! – ОН.

Зачас, по свом распореди,
Све атлете, како следи:
Ти ћеш овде, а ти, тамо...
Да се спортски огледамо.

Ти, кладиво, а ти, Локса,*
Гимнастика – нема бокса!
Крокодилу, вели, кротком,
Ти и Бува – скок са мотком!

Пух – лоптање! Оро Сури,
Нек се вежба у дресури!
Лењивац и Змај-Агама:
Сто метара с препонама!

Мравоједа и Пингвине,
Да скачу с трамболине!
Хипопотам, Морж и он,
С Носорогом – маратон.

Орангутан, са Шакалом
И Горилом, велеслалом!
Зец, Жирафа, Паун, Биво:
Троскок, кошарка, кладиво!

Прилике су, све се чини,
У боксу и скоку с Моста,
(И у свакој дисциплини),
Шампион ће бити Коста!

Освојио – све медаље! –
Такмичаре кући шаље.
Срећан пут и – нек се пазе!
Домахује поздрав свима,
Судијама, такмацима,
Док се журно разилазе.

*

*

*

Биле су то летње-зимске,
Прве Игре олимпијске.
Друге с мало добре воље
Већ сутра ће бити боље!

* *Loxodonta africana*, лат. назив афричког слона, (прим аутора).

6.

Костин програм свакодањи:

Бесконачан низ игара,
Час путује. Час се смањи,
Ил' светове нове ствара.

Кратак предах игра нова,
Од које нас језа хвата:
Сâм, у свету инсеката,
Оријаша и – џинова.

Шта се пред њим одиграва?
Какав му се приказ пружа?
На гај храшћа личи трава,
Стонога од Змије – дужа.

Гљива, попут падобрана,
 Са небеског виси стропа.
 Гуштер, већи од Варана,
 Прежа, кога ће да скопа.

У прашуми, густој трави,
 Попут ванземаљских звери,
 Горостасни тутње мрави.
 Гмижу кукци – небодери!

Попут брда – кућа Пужа,
 Стог сена, маслачков Цвет.
 Од балона, већа Ружа,
 Власуља – лијана сплет.

Онде вреба страшна неман:
 Паук-Пума на скок спреман.
 Жарним оком, из папрати,
 Богомољка, све то прати.

Овде: Лептир, Бубамара...
 Онде, љути и зле воље,
 Осе, Стршљенови, Зоље,
 А тамо – траг Балегара.

Како му је, шта осећа,
 Од маковог мањи зрна?
 Мува – од Медведа већа,
 А од Слона, Буба, црна...

Горопадни оклопници,
 Налик препотопској птици,
 Са свих страна журно гмижу
 И пипцима грозним стрижу.

Други зује, скачу, лете
 И сабљама бритким прете.
 Кап, огромна, росе блиста,
 Под њом, Анаконда-Глиста.

Одевени у монтуре
Живописне, горди једни,
Размећу се и шепуре...
Други, безазлени, вредни,
Неуморно некуд журе.

Онамо два пољска Миша,
Рове земљу свом силином...
Из густог се невидиша
Јавну Цврчак виолином.

Дефилују испред Косте:
Носорошци и сурлаши...
Једни ждеру, други посте,
Њих не треба да се плаши.

Једни красни, и умилни,
Други силовити, грозни,
И опако крвопилни...
Сви једнако грандиозни!

Скорпиони, страшни ловци,
Опнокрилци, Стрижибубе
Нектар пијућ, Пауновци,
С мирисним се цвећем љубе

За игре овакве врсте
Потребно је малом Кости,
Осим знања и храбрости
И напрстак воље чврсте.
Све остало, зна се, дашта,
Ко од шале чини машта.

7.

Будући да радо лута
Наш неимар исту грађу
Користи по више пута:
Сад свемирску снује лађу,
И док трепнеш, већ се нађу
У спирали Млечног Пута.

Раскрилио карте нужне:
Двоуми се: Којим смером?
Пут Северне? Или Јужне?
Шибај родном хемисфером!

Пред њим први огањ блесну,
Блиставилом све надасја!
Збуњен зверну страну десну:
”Хеј, Сирије! Звездо пасја.“

Са свих страна искри, сева...
Одшкрину се васиона.
Кастор! Полукс! Машу с лева
Он поздравља – Ориона.

Ћихај, Лађо! А сам стрепи,
Јашућ, ко атаман, донски!
(Око Риса, круг описа),
Те још жешће бок причепи.
Пред њим, огањ прокионски,
Горд, Једнорог, сјајнорепи,

Алдебаран, звезда врела
И Хијаде, плачне, кишне,
Сјаћене, сред сјајног чела,
У коврце, Бику, плишне.

Од милина, сав се стреса.
Сјај далеких звежђа зове,
Скривених магленим велом;
Свуд око њих крес до креса.
Лађа ђипну, кроз рогове,
Бику, кротке ћуди, белом.

Ново јато, рој мушица,
Шест муцавих лампиона,
Утињалих, попут свица...
И мед њима пламти, Она,

Као свичев траг у тмици
Сва бледа од стида, јада,
Налик смрзлој Голубици
Седма звезда из Плејада.

8.

Чини му се, јасно, чује
 Хук валовља са свих страна
 И вртложне, види, струје
 Хадске реке – Е р и д а н а.

Сви му светле, стазом целом,
 Ко фењери, дуж алеја:
 Пропет Пегаз, гривом белом,
 Персеј, Кефеј, Касиопеја
 И Кочијаш са Капелом.

На правом је, дакле, курсу
 Распознаје: Сјај Денеба,
 (Два Урсуса, угурсуза)
 Урсу мајор! Минор Урсу,
 Северњачу, стожер неба.

И, подаље, испред себе,
 Ко наранчи ред у рафу:
 Рибе, Гмаза, Лисца, Ждребе,
 Трокут, Змаја и Жирафу,

Лиру с Вегом, Орла, Змију,
 У поларној Круни – С-лово.
 Стрелу, Стрелца, Водолију
 И сазвежђе, Херкулово.

Промакоше испред носа:
 Лав, Девица, Волар, Вага
 И Береникина коса,
 А од БАШТА још ни трага.

Златним стручком зрела класја,
 Дигнутим, да боље види,
 Девица му пут обасја,
 Пљуском сребра, Леониди.

Гавран, Пехар, Водењача.
У мраку се, зна он, крије,
Сазвежђе још једне Змије.
Носећи је, откорача,
Дични лечник, Асклепије.

Из дубина куља тмина,
Распршено, сјајти, млеко,
Ко плавкасти блесци кварца;
Запањи га, недалеко,
Успорени скок Делфина
И монструмско тело Јарца.

Да је дато, ко што није,
Из близине да се слуша
Било Срца Галаксије
Док се светло у њем груша.

Тад би чули тмулу хуку,
Пећ пекарску неко цара;
Видели би моћну Руку
Са лопатом пуном жара.

Да је дато, ко што није,
Да чујеш Јек Експлозије
Што растура Свет у прах.
Спознао би, како клије
Ситно семе материје;
Схватио у исти мах,

Небо, место слика стварних,
Лик прошлости шаље давне,
Свет, спепељен и сажежен,
Умом светла забележен;
Свет створова легендарних,
Мит, јунаке, жене, славне.

Кад би могло да се стрпа
 Све, створено од постања,
 И с пристојног одстојања,
 На ту пласу поглед баци;
 Зинуо би, каква ХРПА!
 Творац држи Свет у шаци.

Да је Ухо, па да чује:
 Тутањ вечите Олује
 И Пулсарев сипљив дах.
 Урагански шум Квазара
 Штоно ствара, па разара,
 Свет из праха, све у прах.

То је, дакле, бес небеса.
 Од махнитог огња, дима,
 И пустошног урнебеса,
 Косту зебња обузима.

Попут муње мисли лете,
 Опрашта се од Ракете,
 Боље рећи – од шибица,
 Леден зној низ леђа пузи:
 ”Захваљујем, на услузи,
 Откуд ова дрхтавица...”

Шапће Коста, блед ко крпа,
 (Јес, богами, стисла прпа),
 Признајемо, густо стање:
 ”Опростите, драге моје,
 Како сада ствари стоје,
 Предстоји ми преседање.“

Гле чуда, већ истог трена,
 (За Косту је то ситница),
 Самом маштом сачињена,
 Пред њим нова Летилица.

9.

Око њег, по Млечној Стази,
Свакојаким звежђа – леса;
До појаса маглу гази,
Прах астрални с плећа стреса.

Све што дубље, безданије
Низ понорни космос рони;
Тим је небо – звезданије –
Тим тесније Васиони.

Проденув се, петљом кружном,
Кроз руб ДИСКА, попут видре,
Запловише сфером јужном
Дуж сазвежђа грозне Хидре.

Исти бескрај. Збрка, иста.
Из прамрака ватра куља
Распламсани обзор блиста
Меша боје свих драгуља
С хладним сјајем аметиста.

Давно зажет огањ гори
Котлић крчка-цврчи-шишти,
Увек справан Свет да створи,
Ил' већ створен – да уништи.

Збијају се вечне драме;
Онде, кркља Супернова,
Надима се, док не прсне.
Тамо, израња из таме
Грозд кепеца, рој цинова,
Овде нови планет чврсне,

Онде чаме, звезде, саме
Блескајућ из својих јата
Кроз безмерје густе таме
У пространства непозната,

Тек понекој од њих лице
 Крију благе измаглице
 (Коста помно све то снима)
 Кад, преставши, да се гоје,
 Прсну, значи, САЗРЕЛО ЈЕ
 СЕМЕ НОВИМ СВЕТОВИМА!!!

Једва чујно, из дечака,
 Задивљен се уздах оте
 Сплину чар у прах и дим.
 Нем због сјаја и лепоте
 Тих чудесних играчака
 Раштрканих, ту, пред њим.

Побоја се, јунак, мали,
 Страх шапуће свој Ракети:
 ”Можда смо већ залутали?“
 Ништа! Глува, даље лети...

Стрниште, свуд испод коже,
 Дах, ледилом, жмарав проже
 Расцвокота зубе Костић.
 Под њим бездан, зевка, модри:
 ”Не плаши се!“ глас га бодри,
 ”Ту сам и ја, друг твој, Мостић.“

Раштркане мисли реди,
 Немогуће! О, ужаса.
 Гле, иза њег, збиља, седи
 Друг му, власник дрског гласа.

Премда га Мост окуражи,
 Коста се, сав, зајапури,
 Као булка усред ражи
 Ал’ не стиже да се дури
 Напред! Зову нове дражи,
 Он, с Мостом у авантури.

.....

.....